

Docentenhandleiding

Organiseer je eigen verkiezingen

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Overzicht van alle stappen en opdrachten	4
Stap 1: Introductie	5
Stap 2: Richt een partij op	6
Stap 3: Schrijf een verkiezingsprogramma	7
Stap 4: Voer campagne	8
Stap 5: Breng je stem uit	9
Stap 6: Tel de stemmen	10
Stap 7: Vorm een coalitie	11
Bijlage 1: Notarisakte	12
Bijlage 2: Inschrijfformulier Kamer van Koophandel	13
Bijlage 3: Kandidatenlijst	14
Bijlage 4: Stempas	15
Bijlage 5: Maak je eigen StemWijzer	16

Inleiding

‘Organiseer je eigen verkiezingen’ is bedoeld als alternatief voor de Scholierenverkiezingen. Scholierenverkiezingen vinden alleen plaats voorafgaand aan de echte verkiezingen. Met de website en deze handleiding kunt u echter op elk gewenst tijdstip zelf verkiezingen organiseren op uw school.

Website

Op www.scholierenverkiezingen.nl staan alle opdrachten beschreven. Ook vinden de leerlingen hier achtergrondinformatie over verkiezingen.

De leerlingen doorlopen in groepjes een stappenplan. Ze kunnen doorgaans zelfstandig met de website aan de slag. Bij een aantal opdrachten is echter begeleiding van de docent nodig. In deze handleiding staat precies welke handelingen bij ieder onderdeel horen.

Leerdoel

Het doel van ‘Organiseer je eigen verkiezingen’ is leerlingen te laten ervaren hoe verkiezingen in zijn werk gaan door zelf het hele proces van verkiezingen te doorlopen.

Vorbereiding

De website vertelt de leerlingen stap voor stap wat ze moeten doen. De opdrachten op de website zijn echter vrij algemeen gehouden. Zo kunt u als docent zelf een invulling aan de verkiezingen geven.

Het is daarom belangrijk dat u van tevoren bedenkt wat het doel is van de verkiezingen. Zorg ook dat de leerlingen goed van dit doel op de hoogte zijn. Dit heeft invloed op hun verkiezingsprogramma. Ook is het noodzakelijk om van tevoren te bedenken wie er gaan stemmen. Gaat alleen uw klas stemmen of bijvoorbeeld de hele bovenbouw of onderbouw?

Mogelijke invullingen van de verkiezingen:

- De leerlingen richten ‘echte’ partijen op en strijden voor een plek in de Tweede Kamer.
- Bedenk de invulling van een dag in de projectweek.
- Bedenk de invulling van een sportdag/activiteitendag.
- Bedenk de invulling van een maatschappijleerles of geschiedenisles.

Indien de leerlingen zelf een programma moeten opstellen voor een activiteitendag of een les maatschappijleer dan kunt u hier zelf eisen aan verbinden. Bijvoorbeeld: het programma moet een onderdeel film, uitleg en een opdracht bevatten.

Extra

Als u niet alle stappen met uw klas wilt doorlopen dan adviseren wij om als eerste stap 7 (de formatie) te laten vervallen. U kunt dan na de verkiezingsuitslag het project afronden. Daarnaast kunt u er voor kiezen om zelf per onderdeel in te schatten welke opdrachten u met uw klas wilt uitvoeren.

Beoordeling

Omdat de uitvoering van de opdrachten afhankelijk is van het doel van de verkiezingen heeft ProDemos geen beoordelingsmodel gemaakt. U kunt zelf bepalen wat voor beoordeling u aan de verschillende onderdelen koppelt.

Overzicht van alle stappen en opdrachten

1. Introductie
 - 1.1 Test je kennis
2. Richt een partij op
 - 2.1 Bedenk jullie standpunten
 - 2.2 Verzin een naam
 - 2.3 Regel de officiële registratie
 - 2.4 Stel een kandidatenlijst op
3. Schrijf een verkiezingsprogramma
 - 3.1 Schrijf een verkiezingsprogramma
 - 3.2 Check op haalbaarheid
4. Voer campagne
 - 4.1 Bedenk een campagnestrategie
 - 4.2 Maak een verkiezingsaffiche
 - 4.3 Schrijf een toespraak
 - 4.4 Nog meer campagne
5. Breng je stem uit
 - 5.1 Bereid de verkiezingen voor
 - 5.2 Verkiezingswaarnemers
 - 5.3 Maak een StemWijzer
 - 5.4 Breng je stem uit
6. Tel de stemmen
 - 6.1 Tel de stemmen
 - 6.2 Verdeel de zetels
 - 6.3 Maak de uitslag bekend
7. Optioneel: Vorm een coalitie
 - 7.1 Kies twee informateurs
 - 7.2 Ga onderhandelen
 - 7.3 Vorm een coalitie
 - 7.4 Presenteer het akkoord
 - 7.5 Verdeel de verantwoordelijkheid

Stap 1: Introductie

Website

De leerlingen lezen bij stap 1 wat de bedoeling is van de website. Voordat ze aan hun eigen verkiezingen beginnen kunnen ze achtergrondinformatie lezen over politiek in Nederland.

Stap 1 geeft informatie over:

- De gemeenteraad
- De Provinciale Staten
- De Tweede Kamer
- Het Europees Parlement

Daarnaast kunnen leerlingen het filmpje 'Hoe wordt Nederland bestuurd?' bekijken. Vervolgens maken leerlingen het online stemexamen en doen ze de politieke taalquiz.

Duur: Het maken van beide quizen duurt maximaal 20 minuten.

Handleiding

1. Stap 1 wordt individueel door de leerlingen gedaan en is een introductie op de verkiezingen. De resultaten van het stemexamen en de politieke taalquiz moeten leerlingen uitprinten en inleveren.
2. Vertel de leerlingen wat voor verkiezingen georganiseerd gaan worden. Wat is het einddoel van de verkiezingen? Wat voor soort partijen moeten er opgericht worden?
3. Verdeel de klas in groepjes van maximaal 5 personen.
4. Vertel dat er een volksvertegenwoordiging gekozen gaat worden van 9 leerlingen.
5. U kunt ervoor kiezen om ook stap 7 te doen. Dan wordt er uit de 9 volksvertegenwoordiging een coalitie gesloten, van drie leerlingen. (Tenzij de coalitie uit meer dan 3 partijen bestaat, dan zullen er meer leerlingen in de 'regering' komen). U kunt er echter ook voor kiezen om stap 7 niet te doen.

Stap 2: Richt een partij op

Website

De leerlingen richten in groepjes partijen op. Ook kunnen ze het filmpje 'Invloed uitoefenen' bekijken.

Duur

Stap 2 duurt in zijn geheel één lesuur.

Handleiding

1. Zorg dat er al groepjes zijn gevormd en dat het doel van de verkiezingen duidelijk is. Vertel waarover de standpunten van de partijen moeten gaan.
2. Met stap 2.1 en 2.2 kunnen leerlingen zelfstandig aan de slag. Loop ondertussen rond om leerlingen op weg te helpen.
3. Bij stap 2.3 heeft u de rol van notaris en Kamer van Koophandel. Zorg dat u voor ieder groepje een lege notariële akte en een leeg inschrijvingsformulier van de Kamer van Koophandel heeft uitgeprint (zie bijlagen). Ieder groepje zal bij u terugkomen met een ingevuld exemplaar van de notariële akte en het inschrijvingsformulier. U dient deze formulieren te controleren en te ondertekenen. Vervolgens geeft u het groepje een inschrijvingsnummer. U kunt zelf een nummer van acht cijfers verzinnen.
4. U kunt ervoor kiezen om bij de uitgifte van een inschrijvingsnummer de leerlingen een lege kandidatenlijst mee te geven (zie bijlage). U geeft aan dat ze dit formulier kunnen gebruiken bij opdracht 4. Zorg dan ook dat er voldoende lege kandidatenlijsten zijn geprint. De leerlingen zullen de ingevulde kandidatenlijst ook weer bij u inleveren. U vervult dan de rol van de Kiesraad.

Extra

Het is leuk om een naambordje met 'notaris' en 'Kamer van Koophandel' te maken. Zet het bordje 'notaris' voor de stapel met de lege notariële aktes. Het bordje met 'Kamer van Koophandel' zet u voor de inschrijvingsformulieren. Als u een lege kandidatenlijst wilt meegeven, kunt u voor die stapel een naambordje neerzetten met 'Kiesraad' erop.

Schrijf eventueel op het bord een tijdschema waardoor leerlingen zien hoeveel tijd ze nog hebben voor ieder afzonderlijk onderdeel van deze stap. Zo voorkomt u dat leerlingen aan het einde van de les nog niet klaar zijn.

Stap 3: Schrijf een verkiezingsprogramma

Website

De leerlingen maken in deze les een verkiezingsprogramma. Ook kunnen ze het filmpje van 1Vandaag 'Stemmen vanaf 16' bekijken.

Duur

Stap 3 duurt in zijn geheel ongeveer één lesuur.

Handleiding

1. U kunt een verkiezingsprogramma van een politieke partij uitprinten en ter inzage leggen voor de leerlingen. Benadruk dat het verkiezingsprogramma van de leerlingen niet zo uitgebreid hoeft te zijn. Het gehele verkiezingsprogramma van de leerlingen telt maximaal 1 A4.
2. U loopt zelf rond om eventuele vragen te beantwoorden. Het is goed om in de gaten te houden hoever de leerlingen zijn. Komen ze uit de opdrachten? U kunt wellicht nog tips geven. Hebben de leerlingen bijvoorbeeld een positieve toon in hun verkiezingsprogramma? De kiezer wil liever horen hoe de partij een probleem oplost of hoe het beter kan, dan een uitgebreide analyse van een probleem.
3. Laat de leerlingen het verkiezingsprogramma en de bijbehorende begroting inleveren.

Stap 4: Voer campagne

Website

De leerlingen geven in deze les vorm aan hun verkiezingscampagne. Ze gaan proberen om zoveel mogelijk stemmen te werven. Ook kunnen ze het filmpje 'Campagne voeren' bekijken.

Duur

Stap 4 duurt maximaal één lesuur.

Handleiding

1. Opdracht 4.1, 4.2 ende eerste opdracht van 4.3 kunnen in de les gemaakt worden.
2. Aan het einde van de les moeten alle lijsttrekkers een korte toespraak houden van maximaal één minuut. In deze toespraak moeten zij kort maar krachtig vertellen waar hun partij voor staat. Zorg voor een spreekgestoelte waarachter de lijsttrekker kan staan.
3. Opdracht 4.4 kunt u als huiswerkopdracht meegeven.
4. Na de les hangt u alle posters op in het lokaal of ergens op een zichtbare plek in de school.

Stap 5: Breng je stem uit

Website

De leerlingen organiseren in deze les vrije en geheime verkiezingen. Ook kunnen ze het filmpje 'Verkiezingen' bekijken.

Duur

Stap 5 en 6 samen duren maximaal één lesuur. Het tellen van de stemmen en het bekendmaken van de uitslag kunt u het beste meteen achter elkaar uitvoeren.

Handleiding

1. Vandaag wordt het lokaal omgebouwd tot stemlokaal. Zorg dat u een stembus heeft, het liefst een die afgesloten kan worden. Ook moet er in het lokaal een ruimte komen die dienst doet als stemhokje.
2. Zorg dat u voor alle leerlingen een stempas heeft geprint.
3. Kies bij aanvang van de les drie leerlingen die aan de slag gaan als leden van het stembureau. Zij zorgen dat het stembureau goed wordt ingericht, dat de stempassen worden uitgedeeld en dat er stembiljetten gemaakt en geprint worden. Ook zijn zij aanwezig bij het stemmen en zullen ze de stemmen tellen.
De leden van het stembureau gaan aan de slag met opdracht 5.1.
4. Kies bij aanvang van de les ook twee leerlingen die als verkiezingswaarnemer aan de slag gaan. De verkiezingswaarnemers gaan aan de slag met opdracht 5.2.
5. De rest van de leerlingen gaat aan de slag met opdracht 5.3. Zij maken zelf een StemWijzer op basis van de verkiezingsprogramma's van alle partijen. Zorg dus dat u die uitgeprint heeft. Het werkblad voor de StemWijzer vindt u als bijlage bij dit document.
6. Als alles klaar is (lokaal ingericht, stembiljetten geprint, stembus op slot) kunnen de verkiezingen beginnen. Laat de leerlingen één voor één hun stem uitbrengen.

Stap 6: Tel de stemmen

Website

De leerlingen tellen de stemmen en berekenen de uitslag. Ook kunnen ze een instructiefilmpje van het ministerie van Binnenlandse Zaken bekijken. Dit filmpje is gemaakt voor de leden van het stembureau.

Duur

Stap 5 en 6 duren samen maximaal één lesuur.

Handleiding

1. Bekijk klassikaal het filmpje over het tellen van de stemmen.
2. Laat vervolgens de leden van het stembureau de stemmen op deze wijze tellen. De rest van de klas is hierbij aanwezig.
3. Bespreek klassikaal de zetelverdeling. Leg uit wat de kiesdeler is (het aantal geldig uitgebrachte stemmen gedeeld door het aantal zetels.) Er zijn 9 zetels in de vertegenwoordiging te verdelen.
4. Bespreek klassikaal hoe de restzetelverdeling werkt. De uitgebreide uitleg vindt u op de website van de Kiesraad: <http://www.kiesraad.nl/faq/hoe-worden-restzetels-verdeeld>
5. Laat de leden van het stembureau de zetelverdeling berekenen en de uitslag bekendmaken.

Optioneel

Stap 7: Vorm een coalitie

Website

De leerlingen formeren een coalitie en kunnen het filmpje 'Keuzes maken' bekijken.

Duur

Stap 7 duurt maximaal één lesuur.

Handleiding

1. U heeft in deze les een strakke tijdsplanning. De indeling van het lesuur ziet er ongeveer zo uit:
Wijs een voorzitter aan voor de vergadering van de vertegenwoordiging.
10 minuten: vergadering waarin informateur gekozen wordt
10 minuten: partijen bepalen hun onderhandelingsstrategie
15 minuten: partijen onderhandelen met de informateurs
10 minuten: presentatie akkoord en bekendmaking uitvoerders
2. Neem de verkiezingsuitslag mee. De informateurs hebben de stemuitslag nodig.
3. Als de informateurs gekozen zijn, geeft u iedere partij voor stap 7.2 drie blanco kaartjes. Op de voorkant kunnen ze de standpunten opschrijven en op de achterkant hun waardering geven.
4. Zorg dat ook de informateurs drie blanco kaartjes hebben. Hierop moeten de overeengekomen standpunten komen te staan van de coalitiepartners.
5. De leerlingen gaan aan de slag met opdracht 7.2. U begeleidt ondertussen de formateurs. Bijvoorbeeld bij het berekenen van de mogelijke coalities.
6. De laatste tien minuten van de les wordt het eindakkoord gepresenteerd en wordt er bekend gemaakt wie de uitvoerders van de plannen worden.
7. Mocht u nog tijd over hebben, dan is het leuk om te kijken welke partij de meeste punten heeft binnengehaald bij de coalitieonderhandelingen.
8. U kunt nu met de klas nabespreken wat vanaf nu in het echt de rol van de vertegenwoordiging zou zijn. (o.a. het controleren van de uitvoerders)

Berekening onderhandelingspunten:

Wanneer een standpunt op de lijstjes van alle coalitiepartners stonden, dan krijgt iedere partij het aantal punten dat ze zelf aan dit standpunt hebben toegekend.

Als één partij een eigen standpunt in het akkoord heeft gekregen, dan krijgt alleen deze partij het door haar toegekende aantal punten.

In geval van een compromis, moeten de punten verdeeld worden.

Welke partij is het beste uit de onderhandelingen gekomen?

Notariële akte

akte van oprichting

Naam partij: _____

Datum: _____

Heden, _____ (datum), is voor mij verschenen _____ (vul je naam in) te _____ (vul plaats van de school in).

De aanvrager, heeft verklaard, in aanmerking nemende dat:

- de vereniging minimaal twee leden heeft .
- de inschrijving bij de Kamer van Koophandel heeft plaatsgevonden
- dat nadere inlichtingen zijn verstrekt over de Kieswet en de daaraan gebonden verplichtingen.

Handtekening notaris:

Handtekening partijvoorzitter:

► Lever deze notariële akte in bij de notaris.

Inschrijvingsformulier Kamer van Koophandel

Dit gedeelte wordt door de Kamer van Koophandel ingevuld:

Datum van ontvangst:	Datum inschrijving:
KvK nummer:	

In te vullen door de aanvrager:

1.1. Heeft u al een notariële akte ingeleverd? ja nee

1.2. Wat zijn de gegevens van de stichting of vereniging?

naam:
evt. verkorte naam:
datum van oprichting:

2.3. Wat zijn de activiteiten van de stichting of vereniging?

--

2.4. Heeft de stichting of vereniging een vestiging? ja nee

2.5. Wat is het telefoonnummer, het webadres en het e-mailadres van de vereniging of de stichting?

telefoonnummer 1:	webadres:
telefoonnummer 1:	e-mailadres:

2.6. Ondergetekende verklaart dat dit formulier naar waarheid is ingevuld

achternaam en voorletter(s):	datum:
handtekening:	

► Lever dit inschrijvingsformulier in bij de Kamer van Koophandel.

Kandidatenlijst

Naam van de partij:

Kandidaten:

1. Lijsttrekker: _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

► Lever deze kandidatenlijst in bij de Kiesraad.

Oproep

Voor de verkiezingen van

.....
.....(school)

Op(datum)

Naam:

Geboortedatum:

Huis voor democratie en rechtsstaat **ProDemos**

STEMPAS

Oproep

Voor de verkiezingen van

.....
.....(school)

Op(datum)

Naam:

Geboortedatum:

Huis voor democratie en rechtsstaat **ProDemos**

STEMPAS

Maak je eigen StemWijzer

a. Zoek de onderwerpen waar de partijen het meest van standpunt over verschillen. Bedenk vervolgens 5 stellingen. In het schema kun je opschrijven of de partijen voor of tegen de stelling zijn.

Partijen:							
Stelling 1:							
Stelling 2:							
Stelling 3:							
Stelling 4:							
Stelling 5:							

b. Vul vervolgens zelf de StemWijzer in. Kruis bij elke stelling aan of jij voor of tegen de stelling bent. Schrijf daarachter welke partijen het met je eens zijn.

Stelling	Eens	Oneens	Geen van beide	Welke partijen zijn het met je eens?
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

c. Welke partijen staan het vaakst in de laatste kolom?